

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 39.

Vtorik 13. velk. Serpana

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blawniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje, za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da so naročniki denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič poštne plačati.

Vradne naznanila.

Njegovo c. k. veličanstvo je blagovolilo po najvišjem sklepu od 7. julija t. l. naslednje zavolj zaslug, domoljubne in udane marljivosti za občni blagor poslati povelje podeliti.

Komturkriž Franc Jožefoviga reda: Knezoškofu v Ljubljani Antonu Alojzu Wolf.

Vitezki križ Franc Jožefoviga reda: Dvorniku in prvemu svetovavcu deželnega poglavarstva v Ljubljani, Andreju grofu Hohenwart-Gerlachstein; general prokuratorju na Koroškem in predsedniku komisije za odvezo zemljiš na Krajnskem dr. Dragotinu Ulepiču, in pravdosredniku v Ljubljani dr. Maksimilianu Wurbachu.

Zlati križ zaslug s krono: Krožniku zdravniku, dr. Ludoviku Nagy-u, pravdosredniku v Ljubljani dr. Adolfu Rudolphu in mestnjanu zvonarju in mestnemu odborniku v Ljubljani Antonu Samasa.

Zlati križ zaslug: Mestnjanu tesarju in stotniku ljubljanske narodne straže Jovanu Kosiču, in kupcu ravno ondi Jožefu Staretu.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

Ljubljana. Nj. Veličanstvo je po najponižnjim predlogu od ministerstva kupčijstva enoglasno z ministerstvom zunanjih opravil storjenim po n. v. sklepu 29. Prosenca t. l. kralj. niderlandskiga občniga konzula, Chevalier de Fraissineta za avstrijskiga občniga agenta v Tangeru premilostivo postaviti blagovolilo.

Ljubljana. — C. — Slišimo žalostno novico, da v kamniškem kantonu nekatere županije nočejo predstojnikov voliti. Sicer ne vemo uzroka, ki je tega kriv, vendar pa menimo, da se ne bomo zmotili, ako terdimo, da ni nič družiga kakor kak podpihovavec, ki je znal županijski Bog ve na kako vižo zoper to naj boljši napravo na noge spraviti. To naše mnenje toliko bolj potrdi, ker je že undan dopisavec iz Mengša naznanil, da se je tudi v Mengšu pri volitvi en popihun klatil, kteriga so pa umni volivci v svojo srečo spodrepili. Prav bi bilo, da bi se taki podpihuni, kterih pri nas ni ravno veliko, ki pa vendar tu in tam sicer dobromisleče pa nevedne ljudi zmotijo, da se svoji lastni sreči uprejo, ostro kaznovali. Jasno je, da tisti, ki se tej napravi ustavljajo, ne vedo kaj de je ona, da ne poznajo koristi, ktere bodo iz nje izvirale. Noben kmet ne prepusti rad svojiga gospodarstva tujim rokam, in če to tudi stori, gotovo toliko ne zaupa tujcu kakor sam sebi. Ravno taka je z županijami. Dozdaj so tuji ljudje čez kmeta gospodarili, od zdaj zanaprej pa bodo županije same čezse gospodarile. Ravno to jenjih edini poklic, ravno zato se vstanovljujejo. Kdor to dobro premisli, se bo prav lahko prepričal, koliko koristi in dobička imajo kmetje od njih pričakovati, ako umne in poštene predstojnike zvolijo in jih po moči podperajo. Podšuntanje in nevednost in nič družega ne more pri tem

takem vzrok upora biti. De se pa ta vzrok odverne, je edino in gotovo sredstvo podučenje ljudstva. To je tudi naše marljivo deželno poglavarstvo spoznalo, in koj ko je od ustavljanja zvedilo, je poslalo podučenje — se ve de v slovenskem lahkorazumljivem jeziku — v mnogih iztisih v imenovane kraje, in zraven tega tudi može, da bodo nevedno ljudstvo z besedo prepričali, da mu vstavljenje županij ni v škodo ampak v veliko korist.

Štajarska. Nadvojvoda Jovan, kteriga so štajnčani za župana zvolili, jim je sledeče pismo poslal:

Moji ljubi štajnčani! Zlo me je razveselilo, da ste me za župana izvolili, ker ste mi s tem pokazali, da name zaupate. Kar nič se ne pomislim stopnje prevzeti. Mojiga mnenja do Vas niso mogle premenjene zadeve spreobrniti, kakor sim bil popred kakor zemeljski gospodar Vaš prijatelj, in sim skrbel za Vaš blagor, ravno tako sim zdaj ud Vaše županije. Mi hočemo resnobno, odkritoserčno in stano vitno nalogo razrešiti, ktero je nam naš cesar z njegovo vlado za razrešenje dal, da bomo izgled, kaj in kakošna mora županija biti. Z zjedinjeno močjo, z zvestobo in redam hočemo tisti mir doseči, brez kteriga se nič ne opravi, v blagor Vam in ljubi domovini.

V Gasteinu 30. julija 1850.

Jovan s. r.

* „Grazer Ztg.“ piše 5. augusta. Včeraj je zarobljeno obnašanje nekiga častnika, ki je tu skoz potoval, v neki kerčmi bilo vzrok občne nevolje, ki bi bilo znalo žalostne posledice imeti in ljudstvo razkačiti. Častnik je v svoji prevzetnosti postrežniku kozarec v glavo zadervil, ker ni bil ravno prav čist.

Neke gospe, kterim se je ranjen postrežnik smilil, se trudijo mu postreči, kar so ljudje zapazili, in silno razkaceni bili, tako da se je častnik naenkrat mogel umakniti. De ga niso ljudje preganjali, so se mogle vrata verta zapreti.

Austrijska. Ministerstvo kupčije je komisijo sostavilo, ktere naloga je pregledati, ali se v redu blago po železnici pošilja ali ne, in ako je zadnje, poškerbeti, da se temu v okom pride. To se je zavolj tega zgodilo, ker so se večkrat tožbe v tej zadevi slišale. Želeti bi pa tudi bilo, da bi se to tudi pri vožnji za ljudi zgodilo, ker se je že očasih prigodilo, da se je več ljudi zapisalo, kakor jih je na vozove moglo.

* Po celem cesarstvu se prav naglo županije vstanovljujejo. Skorej povsod se vidi, da ljudje z veseljem in naj bolj vredne može za župane in podžupane volijo. To je pač veselo znamenje prihodnosti!

* Municipalni straži je bilo 4. t. m. naznanjeno, da je ni več potreba. Nje udje se zamorejo uverstiti v policaje ali pa v žandarme.

Horvaška. V nekterih dneih bo telegraf od Zidaniga mosta v Zagreb dokončan.

Slovaška. Iz Slovaškiga se v „Union“ piše: Čas skušnje za prijatelje Slovakov in nje zastopnike se še le zdaj začne. Malo mož je, ki so se zastonj trudili z sveto gorečnostjo za

njih pravico, za človečnost. Pod terdo ledeno skorjo je bila zakopana narodna zavest ljudstva, in le v persih redkih mož se je vžgal plamen poštovanja samiga sebe in zavednost lastne vrednosti. Ljudstvo pa v obče ni imelo nobeniga zapopadka od velikosti, h kteri je poklicano, in od lastne prihodnosti. Brez nevolje je svoj jarm nosilo, in vsako boljši misel in zlahtniši čut že v začetku zadušiti, so se njegovi stiskovavci marljivo prizadevali.

Ne moremo tajiti, bili so v vsih časih može, ki so goreli za svoje ljudstvo, za svoj jezik, za patriarhalsko življenje. V narodnih pesmih so svoje blagodušne misli in čute naznanili, so stavili orjaške spominke slavnim možem svojiga naroda. Pa vse to prizadevanje, bilo je zastonj; njih beseda se je sterla kakor steklena barka na skali. In zakaj? Ker dogodivšina vsih časov uči, da posamezen človek nič ne zamore, da vsak, ako je sam, naskakuje nasip, kteriga so stoletja nasule. In če je tudi zažigavna iskra serca vnela; vendar se ni ljudstva skušnja drugih narodov v posnemanje zbudila; vedno je še le malo mož, ki v ljubezni za svoj narod gore, zjedinjena moč še ne vodi njih prizadevanja. Dokler pa edinstvi v prizadevanju ne bode, dokler se može, ki so za blagor svojiga naroda pripravljeni lastno srečo žrtvovati v enak namen rok ne podajo, tudi ne bodo kaj opravili, združene verste sovražnikov, jih polomijo. Le ako prijatli slovenskiga naroda tudi v terdni zvezi in porazumljenju hočejo enak namen doseči, ako nove naredbe, posebno vstavo 4. marca marljivo branijo, ako nočejo mirno gledati, kako neka prevzetna stranka svojoglavnost za pravico in despotizem za razsodbo oznanuje, kako se v vsih državnih rečeh, zlaščuje; ako može ki so toliko dokazov zvestobe in udanosti za svojiga prirojeniga vladarja pokazali, tudi toliko ljubezni do svojiga naroda imajo in hočejo kaj doseči, naj se združijo in skupno sovražniku nasproti postavijo. In akoravno je v takem boju tudi marsikaj težavniga; je pa toliko bolj gotova zmaga, ker nam pravična reč na strani stoji, ker se ne more tajiti, da nas ni, čas pa tirja, da se potrebam celiga naroda pomaga.

Malo naših domorodcev bo po našem mnenju drugačih misel, menimo, da bo skorej vsak potrebo tega zjedinjenja spoznal; da pravična vlada tega pravičniga, v nje blagor bedočiga početja ne bo ne le overala, ampak veliko bolj podperala, je gotovo.

Pervo vprašanje je tedaj, kaj je nam in našimu ljubimu slavenškemu narodu najpervo potreba? Odgovor ni daleč. Pred vsim drugim podučenje. Vsak, kdor zadeve pozna, ve, da je ljudstvo vedno še v kremplih slabohotečih, nezadovoljnih, ki družiga ne delajo, kakor nove naredbe grajajo, jih v življenje vpeljati, overajo, in se po vsi moči prizadevajo stare razmere spet vresničiti.

Ljudstvo je toliko bolj v zmoti, ker so na mnogih krajih še tisti vradniki v službi, ki so pri puntarski vladi mnogo storili, z razdražljivimi govori zoper postavniga vladarja, taki

ljudje so zdaj spet izpolnovavci postavlistiga, zoper kteriga so se kratko popred dvignili. Ljudstvo ne meni le, de njih prejšno ravnanje ni bilo ne le zoperpostavno, tim več, de so puntarji celo plačilo dobili in tedaj govori „cesarjeva reč ne more po nikakem prav pravična biti, ker bi sicer ti ljudje, ki so nas k puntu silili, naši predstojniki ne bili“.

Ali bi ne bilo prav in živa potreba, ljudstvo z besedo in pisanjem podučiti, mu pravi stan pokazati in razložiti, de je puntarjem le cesarjeva milost kazen prizanesla? Menimo, de nam ni treba opomniti, de je to dolžnost duhovnov in gospodk.

Tukaj ne moremo skleniti, kako bi se ta reč naj bolj lahko speljala, v taki reči je treba pogovora; menimo pa le omeniti, de bi se ljudstvu list zastonj v roke moral dajati, ki bi bil v razumljivem jeziku pisan in ga resnično o njegovih potrebah in sedajnih okoljsinah podučil.

Tiskarne stroške bi prijatli ljudstva s podpisu nabirali, in moža zvolili, kterimu bi dnar zaupali, sestavke možu pošiljali, ki je kos tak list vredovati, in ko bi vlada v to dovolila, bi se odbrani spisi dali natisniti, kterih bi se vsakimu deležniku nekoliko poslalo, de bi jih med ljudstvo razdelil.

Moravska. V auspiškem kantonu ležeče županije Šakvic, Rakvic in mali Niemčič, ki so bile popred podveržene grajšini Pavlovic, ki je lastnina c. k. hiše, so hotle svojo zvestobo in udanost presviti hiši s tem naznaniti, de so svitliga cesarja za odbornika izvolile.

Županija mali Niemčič je pa njegovo veličanstvo svitliga cesarja za župana izvolila, za kar se je pooblastenec cesarja zahvalil, vendar pa pristavil, de se cesar ne more temu podvreči.

Tirolska. „Innsbrucker Ztg.“ prinese sledeče vprašanje: „Ako bi se kompania prostovoljnih tirolskih strelcov zbrala in na svoje stroške z vsim preskerbela, de bi se v Schleswig-Holstein podala, ali bi ji to vlada branila? Ako bi vgoden odgovor na to vprašanje dobili, ne dvomimo, 1) de bi se taka kompania sestavila; 2) de bi smela svobodno skozi nemške dežele iti; 3) de bi jo vodstvo železnice zastonj na vozove vzelo; 4) de bi na celi poti Nemce najdlja, ki bi se v čast šteli jo z živžem preskerbeti in pod streho vzeti.“

Ogerska. V Peštu je bil 4. avgusta sledeče razglas izdan:

V zadnih dneh so nekteri spet začeli revolucijske znamenja, kakor peresa, kokarde, trojbarvne cvetice, trake itd. nositi.

Okrajno poveljstvo je toraj primorano, na prejšne razglase od 4. in 26. oktobra 1849 z noviga opomniti, in očitno naznaniti, de je bilo mestnim poglavarstvom v Budapeštu kakor tudi žandarmerii naročeno, ostro na tiste paziti, ki se zoper to pregreše, in vse take krivce brez razločka zapreti in jih okrajnemu poveljstvu v daljši preiskovanje izročiti.

Pest, 1. avgusta 1850.

C. k. vojaško okrajno poveljstvo v Budapeštu.

* Iz desniga brega Donave se 4. avgusta v „Grazer Ztg.“ piše: Med tem ko se pri nas blagostanje spet povračuje in ljudje vedno mirniši postajajo, čujemo iz drugih krajev Ogerskiga žive tožbe, kako posestniki podložne stiskajo, in de se podložni v gojzlih pregreše, je vzrok svojeglavniga ravnanja nižjih vradnikov, ker se za posestnika potegujejo. Iz neograške županije nam pride verjetna novica de kmetje začenjajo svoje hiše in polja prodajati, le zato, de bi se zamogli preživeti; mnogim soseskam se pravica paše jemlje, ki morajo zavolj tega svojo živino pod nič prodati. V drugih krajih, kjer so popred kmetje

derva v gojzlih dobivali, se jim zdaj brani, in primorani so ljudje, se zjediniti de toliko derv skupej spravijo, de zamorejo južno skuhati. Tožiti ne pomaga nič, kdor toži, ga večkrat šiba pokori. Ako praša kmet, kako je to vse prišlo, se mu s kratkimi besedami zaverne: Vlada je zapovedala; ako obupen praša, kako dolgo bo to tako terpelo, se mu odgovori, de bo še hujše. Takimu ravnanju posestnikov in vradnikov vlada ne more dovolj terdo na perste stopiti, in prva potreba je, take državne služabnike odstaviti, ki tako brezvestno delajo. Sliši se, de so se cele soseske namenile, si drugo domovino poiskati ker se jim je že vse vzelo, in ker ne morejo nikjer pomoči najti. Jedro ljudstva se je že zaterlo, ako se to hitro ne ustavi, se iz nadloge ne more več pomagati.

* V Pesti Naplo se piše, de se bo tretji vojaški oddelk kakor se sliši pri Terezianopelu vtaboril.

* Od Arve se piše konec mesca julija: Med tem, ko se iz nekterih županij naznanuje, de tam med bolj izobraženimi ljudmi hud duh stanuje, ki je toliko bolj nevaren, ker se med takimi ljudmi najde, ki so v službah. Oni se zamorejo po pravici posebni sovražniki ljudstva imenovati, ker z ljudstvom, ki je dobriga duha, slabo ravnajo, in si pravilama prizadevajo, dobro mnenje med ljudstvom podkopavati.

Tuje dežele.

Bosna. Pisma iz Knina naznanijo, de je v Krajni popolnoma mirno. Vsi kandiluki (krožni predstojniki) so poslance k novimu vezirju v Sarajevo poslali.

Bulgarska. V „Lloyd“ se piše 30. julija: Jutro se poda na parobrodu 10 bulgarskih poslancev z enim gerškim kupcem iz Krajove, ki je bil priča grozovitost, s kterimi so Turki Bulgare mučili, v Carigrad. — Turki se tudi pripravljajo poslance v Carigrad poslati in sicer brez vednosti Riza-pašata, kteriga je sultan za muširja v Bagdadu izvolil. Ko Bulgari to zvedo, so prošnjo z brezštevilnimi podpisu sultanu poslali, de bi Zia-pašata nazaj poklical in Riza-pašata na mestu pustil. Ako se to zgodi, si smejo Turki in Bulgari srečo vošiti, ker Riza-paša je zares previden, ljudoljubljen in pravičen mož, ki se je v bulgarskih zadevah jako obnašal in si sočutje vsih prebivavcov pridobil. Mirno je povsod vse.

* Novica, de je turška vlada Bulgaram samostojno notrajno vravnanje in lastniga kneza privolila, se potrdi.

* „Nar. nov.“ pišejo, de bulgarska vstaja še ni popolnoma končana. Bili so namreč komisarji v bulgarske ležišča poslani, de bi Bulgaram sklep turške vlade (znabiti bolj prav sklep komisij?) naznanili, in željo izrekli, de bi se Bulgari iz ležiš domu podali, ker so od vlade zadobili, kar so želeli. V velkem ležišču na Balkanu so komisarju naznanili, de turške varke in obljube dobro poznajo, in de ležišča ne zapuste, dokler se v djanje ne vpelje, kar se jim je obljubilo, dokler ne bo knez zvoljen, sodništva in gosposke vravnane, in vse to od Sultana poterpjeno. Ravna taka se je godila komisijam v drugih ležiših. Ko je pa serbska vlada naznanila, de se bo to brez dvombe zgodilo, in de je serbska vlada za to porok, de bo Sultan storil, kar je obljubil, so se Bulgari razkropili. Turki pa, razkačeni, de so Bulgari toliko zadobili, so čakali in prežali domu gredoče v skrivališih in so njih okolj 1400 pobili; potem napadejo bližnje vasi in so jih šest požgali. Bulgari so se pa zavolj te prigodbe spet v ležiših zbrali, in sicer še veliko več kakor jih je popred bilo, se jih je snidilo, in so v jezi naznanili, de nočejo nič družiga od Turkov kakor tisto, kar si bodo z orožjem pridobili. Serbska vlada se je v Ca-

rigradu zavolj veroloma Turkov izrekla s pristavkam, de bo ona, ako turška vlada Turkov na Bulgarskem ne vkroti in ne kaznuje, Bulgaram po moči pomagala in divjimu ravnanju konec storila.

Iz vsiga tega se vidi, de se vstaja ni končala, ampak de so zmešnjave zdaj še le velike postale.

Poljska. „C. Bl. a. B.“ piše: Še vedno stoje trije pešni vojaški oddelki na Poljskem, namreč prvi v Suwalkem, drugi pri Waršavi, tretji pri Loweczu. Nenavadno močna posada v Waršavi in terdnjavah se še ni pomanjšala. En del četrtega pešnega oddelka stoji pod generalleutnantam Grotenhelmam med Bugam in Vislo. Grenadirji so še vedno pri Wilni. Reserve pešnih divizionov so ali na Poljskem ali na meji Poljskiga. — Poljci so zelo žalostni, ko so zvedili, de je schleswig-holsteinska armada pri Idstedtu zmagana bila. Neka ruska stranka je pa te dogodbe zelo vesela, in tukaj nobeden ne dvomi, de bi bili Rusi na Schleswig-holsteince udarili, ako bi bili Danci od njih zmagani bili. Ruski car, pravijo naši ljudje, je razsojevalec Evrope, naj bode z sovetam ali z mečem.

Rusovska. Eniga prebivavca armenske vasi Armavir, ki na Kubanu leži, Simon Davud Olghu po imenu, ki je 4. aprila zavolj kupčije svojo domovino zapustil, so Kabardinci blizo vasi Jeger-Uhai vjeli, k naibu Mehmet-Aminu prignali in kakor ogleduha v Mehkeme pred sodbo postavili. Sodništvo ga je k smerti obsodilo, naib pa upajoč, de bo od njega kake naznanila od ruskih vojakov zvedil, mu je obljubil prizanesti, ako k mohamedanski veri pristopi. Ker se je pa Simon Davud temu ustavil, in ker ni žuganje Mehmet-Amina nič zdalo, je ta ukazal, ga v močvirni graben vreči, kjer je ubog mož devet dni brez živeža do pasa v blatu tičal. Potem ukaže naib, ga spet predse pripeljati, in ga prijazno nagovarja, mu saj od Rusov kaj povedati, če ravno noče kersanske vere zatajiti. Al Simon Davud je stanoviten ostal in je raji v spone zakovan v ječo šel, kakor kaj tacega storiti. K sreči sta mu dva njegova rojaka k begu priložnost dala; on je 15. maja spet zdrav v Armavir nazaj prišel.

Nemška. Telegrafsko naznanilo pravi, de je Willisen 500 vjetim Dancam naznanil, de so odgovorni za vse, kar se bo Schleswig-Holsteincam zgodilo.

* Danci so Friedrichstadt in Husum posedli. Cela holsteinska armada se je naprej napotila.

Dansko. Verjetne naznanila pripovedujejo, piše „Neuigkeits-Bureau“, de je bila med rusko in dansko vlado državna pogodba sklenjena, po kateri bo Rusija pomagajočih vojakov Dancam dala zoper Schleswig-Holsteince. Pravijo, de so se ti vojaki že na barke podali.

Laska. V Sicilii se še vedno ljudje zelo zapirajo. Na raznih krajih otoka so vojaške ležišča napravljene, de vojaki čujejo in varjejo, de nemir ne vstane.

* Kardinali so se zadnje dni v Rimu večkrat zbrali in posvetovali. „Vero amico“ pravi, de je kardinal Antonelli močne evropejske vlade prosil, de bi se v Piemontu za cerkev potegnile.

Turška. „Tygodnik Lwowski“ prinese več pisem nekiga poljskiga beguna iz Turčije, iz kterih sledeče posnamemo:

Polkovnik J., kteriga so turške gosposke nam za poveljnika dale, je jak vojsak, svobodomiseln in pošten mož, pa za poveljnika izselnikov preslab, in posebno za te, ki so s tem, de so v turško zemljo stopili, vojaškemu značaju slovo dali, in se vojaškemu vodstvu nočejo podvreči. Turška vlada nas vedno derži, de smo složni, eno edino kardelo. Sicer smo bili složni in zadovoljni med sabo.

To je tudi nekoliko časa terpelo, na zadnje so prišle zmešnjave in nezadovoljnost med nas. Sostavili smo torej sodništvo, al to sodništvo, pozneje komisija imenovano, je svoj namen preseglo, tako da je pariško društvo iz njega postalo. Torej smo že naprej nasledke vidili, ki so se pozneje med izselništvam in njegovo vlado vresničile. Vsaka pika naših postav se je overgla. Več oseb se ni hotlo v nobeno obširno pismo polemiko več spuštati, z besedo se jih je mnogo uperilo, in ker Poljci niso navajeni, se preperati, je večina razsodbo storila, to reč z samokresi poravnati. K sreči je bil ravno razglas dan, da se vsak sme kamor mu je drago, vendar pa na svoje stroške podati; vsak dobi potni list; razun tega je turška vlada vsakimu, ki v deželi ostane, dovolila 250 piastrov (20 gold. 50 kr. v srebru), tistim pa, ki se hočejo čez mejo podati, 500 piastrov.

Ker je pa vlada naznanila, da zanaprej ne bo nobenemu nič več pomagala, je komisija tirjatev izrekla, da se nobeden ne sme posamezen od drugih izselnikov ločiti, ker bi sicer moral za ohranjenje svojega življenja sam skrbeti, ker se bodo vsi, ki so složni skupej na Francosko, Angleško, in ako bi jih tam ne bodo sprejeli, v Ameriko podali, ker jih bo in jih mora gosposka povsod podperati, in kar je naj več, oni ostanejo živi opor v Evropi.

To so zares lepe, pa prazne besede! — Nič hudiga ne vidim v ločitvi ne zase, ne za narod, gotovo pa je to hudo, sicer ud družbe biti, pa vedno berač ostati, grenko in pičlo milovšnjo od gosposk uživati in čas moriti. Ne — jez ostanem v neobriti turški zemlji, tudi če mi družiga ne koristi kakor to, da zunanaj mej v prepiru ne živim. 450 glav se bo skupej čez mejo podalo — 250 jih pa v deželi ostane, in so se tudi že večidel v glavne mesta na pot podali; oni morajo v mohamedansko vero stopiti. Takih je dozda okoli 100. Večidel Madjarov je v mohamedansko vero stopilo. Drugi pa (čez 200) so že na poti v Ameriko.

Francoska. Telegrafsko naznanilo iz Pariza pove 7. avgusta, da se pri Versailles-u ne bo vojaški tabor napravil, v ta namen pričeto delo se je že opustilo.

* Predsednik francoske republike Luis Napoleon, se bo na pot podal in razne kraje in mesta Francoskiga obiskal. V sredi mesca bo šel v Macon in Lyon, potem se bo obrnil v Besancon in Strasburg, od tod gre v Metz in Nancy, na zadnje pa v Cherbourg.

Angleška. „Times“ naznani sledeči pogovor, deržan 2. avgusta 1850 v Londonu.

Perva seja. Vpričo avstrijskiga opravnika, danskiga, francoskiga, ruskiga in švedskiga poslanca, in angleškiga deržavniga tajnika zunajnih zadev.

V posvetovanje zbrani nadomestniki imenovanih vlad so premembe premislili, ktere bi se imele v zapisniku od 4. julija narediti v pomirenju, ktero je Prusija 2. julija sklenila.

Pooblastenci, danske, francoske, angleske, ruske in švedske vlade so se temu podvergli, avstrijski opravnik je željo naznanil, da bi se to pred avstrijski vladi v poterjenje poslalo.

Sklenjeno je bilo to reč odločiti in zapisnik za Avstrijo odpert pustiti.

Ravno ta sklep je bil storjen glede pruske vlade, ker nje poslanca ni bilo pri pogovoru pričujočiga.

Koller,	Palmerston
Reventlow,	Brunow,
E. Drouyn de Lhuys.	J. E. Rehausen.

Druga seja. V priča zgorej imenovanih pooblastencov.

Njegovo veličanstvo, avstrijski cesar, predsednik francoske republike, kraljica angleška,

pruski kralj, ruski car in švedski kralj v oziru, da je obstoj celote danskiga kraljestva za občne dobičke evropskiga ravnogaja in miru zelo velike važnosti, so na prošnjo danskiga kralja sklenili, da so s tem imenovane vlade zastopljene, in so toraj svoje v pogovoru zbrane polnomočnike pooblastili v njih imenu sledeče naznaniti.

1. Združena želja imenovanih vlad je, da stanje posestev danskiga kraljestva zanaprej ravno tisto ostane, kakor je bilo do zdaj.

2. Zavolj tega spoznajo modrost namenov, kteri njegovo veličanstvo, danskiga kralja nagibajo, zadeve svoje hiše tako vravnati, da se bo imenovani namen ložej dosegel, brez da bi se Holsteinu glede nemške zveze krivica godila.

3. Veselé se, da se je posvetovanje z posredovanjem angleške vlade, mir med Danci in Prusi vstanoviti, v lastnem in v imenu nemške zveze zgodilo.

4. Imenovane vlade žele od zdaj zanaprej, sklenitev v drugem členu zapisnika imenovanih pravil kolikor je mogoče polajšati, in si priderže drugi zbor, v kterem se bo novo poročstvo in evropsko spoznanje tem pravilam dalo. Sklenilo se je, to posvetovanje v Londonu imeti, za ktero bodo nadomestniki vlad pooblasteni.

Reventlow	
E. Drouyn de Lhuys	Brunow
Palmerston	J. E. Rehausen.

Razne naznanila.

* V Polgori blizu Brezna, se je, kakor „narodne novine“ piše, strašna prigodba pripetila. Bil je soparn, vroč dan, in bližalo se je huda vreme. Neka žena gre od doma na polje z svojim detetam v naročju ki je zelo jokalo, in se ni dalo potolažiti. „Bog daj, da bi tebe ali mene strela ubila“ izgovori nesrečna razjezana mati, in gre dalje. Začne lan pleti, kar se pobliska, strela udari ter mater ubije, dete pa je živo v njenem naročju ostalo.

— „Pražske Nowiny“ naznanijo, da bo pastirski list, kteriga bo kardinal knez Schwarzenberg pri nastopu pražkiga škofoviga sedeža razglasil v 60,000 iztisih v nemškem in češkem jeziku izdan.

— Salomon Reis, živinski kupčevavec v Wartbergu je 1. avgusta 46 goved na Dunaj gnal, od kterih je ena v Hainburgu bolna ostala, ko so jo pregledali, se je pokazalo, da je imela kugo. Hainburško mestno poglavarstvo je to prigodbo dunajskemu mestnemu svetovavstvu naznanilo. Torej se je 26 goved zaklalo že na poti proti Dunaju in pokazalo se je, da je 7 goved že na tej bolezni tako hudo bolnih bilo, da so se mogle popolnoma vničiti, od drugih 19 se je le drob zaverigel, ker je bilo meso še zdravo. V nedeljo 4. avgusta se je spet 10 goved zaklalo, in še dopoldne je bila ena goved zaveržena. Zvedilo se je, da je sam lastnik, ko je živino na Dunaj peljal, eno goved že na poti konjedercu dal in eno drugo v švehati za 28 gold. prodal. Tudi tista goved se je našla in je bila pokončana. Potrebno se je že napravilo zoper razširovanje te nevarne bolezni.

— V Terstu bo začel časopis „La Favilla“ izhajati. Osnova se bo na delnice.

— Iz Strakonice se 3. t. m. v „Union“ piše: V našem mestu je kolera 480 ljudi pomorila. V sosedni vasi Mladejovič je v treh dneh 13 oseb pobrala, in naj bolj žalostno je, da ti ljudje ne puste zdravnika k sebi, ampak, ker mu nič ne zaupajo, večkrat clo ravno nasprotno ravnaajo kakor se jim svetje.

Tudi v vasi Minichhof, kakor „C. B. a. B.“ piše, ki eno milo od Lavna leži, se je kolera začela in strašno razsaja. Vas ima le 162

prebivavcov, in večeraj je kolera 36 oseb napadla, od kterih jih je že 16 umerlo, in so tudi brez rešitve. Fajmošter iz Ranay-a in zdravnik svojo težko dolžnost vestno opravljata, pa strah in groza ubogih vasčanov ni za popisati. Delavci so sred žetve ušli, in cela sosesčina se te vasi ogiba.

— Patrijarh Rajačić, ki je v toplicah v Mehadii zbolel, se je spet ozdravil in se v toplice Busiaš podal.

— Na Dunaju je od 27. julija do 3. avgusta 49 oseb na koleri zbolelo, umerlo je vsih skupaj 14, ozdravilo se jih je pa 23.

Vsah skupaj je letos na tej bolezni zbolelo 386, ozdravilo se jih je 144, umerlo jih je 171 in bolnih je še 71.

— Gospod Kamenar, odgojitelj sinov barona Walterskirchen v Presburgu, je za sostavljenje slovaških bukev za prvi poduk otrok 10 cesarskih cekinov obljubil in jih šolskimu vodju Kozacseku izročil. Gospod minister uka se mu je za to zahvalil.

— Pervi list časopisa „Priatelj Bosanski“ je prišel na svetlo. V njem nas frančiškan Jukić, vrednik tega časopisa, z zemljopisom turškiga cesarstva v Evropi soznani, popiše nravo in navade naših sorodnih bratov v Bosni, ki pod turško vlado stoje, kakor tudi z narodnimi junaškimi pesmi in posloviceami, ki so bile do zdaj še popolnoma neznane. Novicam je toliko bolj verjeti, ker je vrednik sam v Bosni rojen in zdaj med svojimi deželani v Banjaluki živi, toraj zamore naj boljše tamošnje zadeve presoditi. Želeti je, da bi ta časopis mnogo prijatelov in podpornikov našel, ker se le na tako vižo zamore ohraniti.

— V Lipsii se tiskajo ponemčene slovenske narodne pesmi. Prestavil jih je naš slavní nemški pesnik Anastazi Grün.

— V Pragi je od 28. julija do 4. t. m. le 5 oseb na koleri zbolelo. Bolnih je bilo vsih skupaj 11; — 3 so se ozdravili, 1 je umerl, bolnih je še 7 ostalo.

— V Varšavi se je za pogorele Krakovčane do zdaj čez 40,000 poljskih goldinarjev (čez 10,000 gold.) nabralo. Posebno za pogorele cerkve je več dariteljev poskerbelo.

— Serbi v vojvodstvu rojeni in tam živeči so hrabrimu junaku Knićaninu dragoceno puško podarili, v kteri so z zlatimi čerki sledeče besede napisane: „Njegovome prevoshoditeljstvu, hrabrome vitezu, nepobedimome generalu, raznih ordenah kavalieru, članu sovieta kneževstva Sèrbie, gosp. Stefanu P. Knićaninu, za znak viečite priznateljnosti, koju mu i Austria, velika Rusia, otomanska porta, sèrbska Černagora i mila majka Sèrbia, na ukazanim njime trudima za vieru i narodnost vojvodovine sèrbske, ukazaše, podnose sinovi njeni, predraga njegova u Sèrbii živeća Sèrbi bratja“.

— Za vrednika „deželnega zakonika in vladnega lista“ za Horvaško sta zvoljena gospoda Fr. Kukuljević in Gustav Dollhopf. Zakonik bo izhajal v slovanskem in nemškem jeziku. Slovanski tekst bo z cirilskimi in latinskimi čerkami natisnjen.

— Dr. Schmidl je prišel te dni po naročilu geologiškiga deržavniga društva na Krajnsko, da bo podzemeljsko jamo v Postojni pregledal.

— 6. t. m. je začelo mesto Chrudim na Češkem goreti. Kako je ogenj vstal, ni znano. Pogorelo je večidel mesta. Ogenj je ob štirih popoldne vstal, in ker je bil močen veter, se je naenkrat neizrečeno razširil. Pomoč je bila zastoj. Potniki, ki so po železnici v Prago prišli, pripovedujejo, da je čez 150 hiš (pristavne štejejo) pogorelo. 7. t. m. se je še vedno ogenj bolj razširoval, tako da se še ne ve, kaj je vse pokončal.

— 8. avgusta je kardinal in knezoškof Schwarzenberg Solnograd zapustil in se v Prago podal.

LEPOZNANSKI LIST.

Bitva pri Kapolni.

od

F. Kocziczka.

(26, 27, 28. februarja 1849.)

(Dalje.)

Komej je vojaški oddelk šlika po taboru ognje prižgal, že boben vojake pokliče, se zbrati. Ob 1. zjutraj 27. dan je vojaški oddelk proti Verpelethu udaril.

Poveljnik oddelka je pozneje za vojaki prijahal, ker je bil preveč truden, in potreben počitka. Ko prijahal k armadi, jo udari naprej in boj se prične v soteski. Sedel je okrog 36 ur na konju, brez da bi bil drugega kaj vžil, kakor čaj. Potem se k ognju na golo zemljo vleže, potegne enkrat žganja iz čutare svojega pobočnika, in kmalo zaspi. Pa dolgo ni spal. Vojaki so se začeli gibati, in so memo ognja šli, kjer je vojvoda ležal. Ko ga zagledajo, nadušeni glas dvignejo.

Armada pride do konca soteske. Kjer se soteska v plansto zgubi, je stalo nekoliko sovražnih oddelkov, ki so, nas zagledaje, se naglo nazaj pomaknuli. Predstraže so se za boj pripravile in se naprej proti Verpelethu pomaknejo. Več sto korakov daleč, se ni sovražnik ustavljal. Naenkrat pa začnejo sovražniki silno močno streljati in krogle iz topov med našimi pešci in konjki razsajati. Naš poveljnik je bil primoran vojake za berdo skriti, in jih tako obvarovati.

Tukaj se ni poveljnik nobeni krogli vognil. Blizo njega je padla granata, kateri se ni hotel umakniti, sicer se je razpočila, al škode ni nobene napravila. Vojaki so se čudili njegovemu pogumu, in so se bali za njega. Sami pa so toliko serčnišili bili, ker so svojega vojvoda v nevarnosti vidili. Naenkrat prileti druga granata, ki je med pešce (menim da Otočane) padla. Ona se razleti, in podre 10 do 12 vojakov.

Ko vojaški poveljnik stanje svojih vojakov pregleda, zapove topničarjem se na desno krilo vstaviti. Toraj so se oni z 4 baterijami na desno stran berda podali. Ti topovi so kmalo sovražnike primorali, strel pustiti.

Grof Török je bil tako derzen, da je k vojskovodju Windischgrätzu jahal, mu naznaniti, da je vojaški oddelk šlika vražnika zmagal in de se je proti Verpelethu obrnil. Kmalu Török spet nazaj prijahal.

Dvojno berdje se stegne od hriba Matra od severa proti jugu, ki pusti Verpeleth na korenju v sredi na levem bregu Tarne. Ti potok je branivcem, ker so ga zaperli in zavolj visocega brega mnogo koristili.

Na vzhodnih višavah in pri pristavah so stale tri sovražne brigade z 6- in 12 funtnimi baterijami, ki so čez vso planjavo gospodovali. Že pri prvem pogledu se je vidilo njih dobro stanje.

Pešci so se vedno bližej Verpeletha pomikali in so ga posedli z dvema bataljonoma in več eskadroni konjkov. Sovražni topničarji so imeli od 40 do 48 topov.

Vojskovodja Windischgrätz, ki je že čul šlikove topove grometi, je z novega sovražnika v Kapolni napadel.

Vojskovodja je večkrat sam poterdil, de je še le takrat ukazal sovražnika zgrabiti, ko je bil prepričan, ker je čul topove grometi, da je res šlik blizo.

Vojskovodja je ukazal enemu oddelku brigade Wys Kapolno z naskokom vzeti. Pri tej priložnosti si je posebno hrabri bataljon Schön-hals pešcev pod vodstvom pogumnega barona Schneiderja veliko slavo pridobil, je poslal brigado Colloredo čez Tottalvo do A. Döbrö, med tem je bilo sovražnika levo krilo iz Kala zapodeno.

Dembinski se je sicer umaknul in je dvakrat zastoj poskusil Kapolno spet vzeti, bi bil pa še vedno zamogel terdno stati, ako bi ga ne bil nagli prihod šlika primoral, se umakniti. Ko je zvedel, da zmagavni šlik pride je rekel „Le borgne arrive, il faut nous retirer“ (Enoček pride, treba je se umakniti).

Šlikov vojaški oddelk je prav za prav še le pravo bitvo pričel, ki se je za Avstrijane sicer slavno končala pa brez vgodnih nasledkov.

Da bi se sovražnik iz Verpeletha iztiril, so mesto zažgali, dve hiši in več slamnatih šotorov je pogorelo.

Sovražne baterije so se morale pred našimi topovi nazaj pomakniti, al posada v Verpelethu se ni hotla premakniti.

Toraj ukaže grof šlik enemu bataljonu Otočancov in 9. diviziji Mazzuchelli pešcov, kraj naskočiti z besedami: „Vam pripustim čast, Verpeleth naskočiti in vzeti!“

Z navdahnutjem zavpijejo živio in hurrah, da se po zraku razlega. Otočani, katerih geslo je bilo „Samo s bajonetom“ so na desni strani in Mazzuchelli v sredi vas na kočili.

Dragotin od Weis, ki je bil poveljnik Mazzuchelli pešcev je sovražnika s pomočjo Otočancov v zadni konec vasi zapodil. Pri tej priložnosti so dve krogli njegovo sukno raztergale, tretja ga je na roko ranila. Stotnik Liebler je bil v ramo ustreljen.

Med tem se je četnik Gablenc z Parma pešci, enim eskadronom konjkov in pol baterie v vinograde vstopil, na vzhodno stran; s tem je bilo naše levo krilo zavarovano, sovražno desno krilo pa je bilo v nevarnosti.

Ko je bil Verpeleth z naskokom vzet, se je pa vendar še tu in tam po vertih bojevalo, je ukazal poveljnik oddelka šest eskadronov oklepnikov skoz to vas dirjati in na sovražnika udariti, da bi ne utegnil se spet zbrati.

Oklepnikom se pa zunaj Verpeletha močnejši sovražni huzarji nasproti postavijo.

Iz obeh strani se je močno bojevalo. Naši oklepniki so svojo nalogo popolnoma doveršili, 55 do 60 huzarjev je obležalo mrtvih na bojnem polju, pa tudi oklepniki so mnogo terpeli, 30 do 40 je bilo ranjenih in nekoliko mrtvih.

Ko so oklepniki sovražnika daleč gonili, so mu stir topove vzeli, pa so jih morali pustiti, ker je še več huzarjev pridirjalo.

Na strani stoječ honvedski bataljon je mnogo pripomogel, nam vence tega dneva oteti.

Tu se je prigodilo, da je nek begoč huzar, kterega je naš oklepnik podil, tako blizo memo našega poveljnika jahal, da je bil ta primoran za sablo prijeti, kar so tudi drugistorili, ki so bili blizo njega. En Otočan je sicer ustrelil vanj, ga pa ni zadel.

Ko je bil Verpeleth vzet, ste se brigadi Kriegern in Deym vedno bližej sovražnega središča pomaknule. Brigado Pergen je poveljnik oddelka na levo krilo postavil, ker se je bal, da bi iz Erlau-a sovražnik ne udaril.

Glavna armada se ni daleč čez Kapolno pomaknula. Samo brigada Colloredo je z nami enako daleč prišla, ki je pri Döbrö sovražnika zmagala.

Šlikov oddelk je imel zdaj z naj večjim oddelkom in z desnim krilom sovražne armade opraviti, ki se je na jugoizhodnih berdih terdno ustavil.

Zoper njega se tedaj pošlejo brigadi Deym in Kriegern. Bilo je soparno, peščave so overale naše vojake, žeja je bila velika, vode nikjer si jo vgasiti. Osem ur je že kervava igra terpela in vedno se še ni mogla pred nočjo zmagati upati.

Ko je poveljnik oddelka brigado Pergen na levo krilo postavil, je sam z njo jahal z enim oddelkom sklepnikov in nekoliko topovi, bojno polje ogledat. Naenkrat zapazi iz druge plati poldrug eskadron huzarjev nam nasproti dreti. Med stanjem šlika in huzarji leži soteska, ktera se zavolj gojzda ni mogla viditi. Skoz to pride kardelo Poljcev naravnost šlika nasproti in 70 do 80 stopin od njega ustrelili. Krogle so memo grofa šlika in njegove okolice brenčale brez da bi bile zadele. Z naše strani se je tudi na huzarje streljalo, in topovi so tako dobro zadeli, da je bil sovražnik primoran, se nazaj pomakniti.

Četnik princ Nassau je najdel v gojzdu med mrtvimi in ranjenimi sovražniki poljskega častnika, ki je bil ustreljen in ravno na poti v večnost.

Ležal je na bojnem polju, bil je čvrste postave izraznega obraza, pogum se mu je na čelu bral, sovražnik sebe in človeštva, težko ranjen se je z smertjo bojeval. Strašno so njegove poslednje besede donele: „Tu ležim na kervavem bojišču, v sredi merličev; od celega sveta, kterega sim že dolgo klel, zapuščen, točim kri iz ran, ktere sim dobil borivši se za svobodo drugih! V Berolinu sim poslušal učene modroslovce, Hegelna, Fichte-a, Kanta, nobeden me ni učil velikodušno umreti, nobeden ni poznal človeka v poslednji smertni uri; tu sem si želim vse te modrijane, da bodo premislevali revno človeško življenje pri mu-

kapolni ločitvi moje duše od telesa.“ — Strašno princa pogleda in umerje.

Med tem ko je sovražnik napad vojakov Parma, nazaj zapodil, prederejo Otočani na desni plati od strani sovražnika. Zdaj je toraj veljalo sovražnikovo baterio napasti, berdo vzeti in sovražnika zapoditi. Pešci Latour so morali toraj čez dolino udariti, na berdo se podati in baterio od desne strani napasti. — Ko pridejo blizo sovražnikov, ustrelje ti nanje in 40 mož pade, nekoliko je bilo mrtvih, nekoliko pa ranjenih. Celi bataljon se toraj nazaj pomakne in se potem spet pogumno na sovražnike spusti.

Vidilo se je, da si je sovražnik vse prizadjal, na desni strani ležeče berda v svoji oblasti obderžati, da bi se moglo središe brez nevarnosti čez edini most pred Kerecsendom nazaj pomakniti.

Hartmanovi pešci so se bolj na desno pomaknuli pripravljeni berdo vzeti. Sovražno desno krilo, od treh strani napadeno, se je še o pravem času proti Kerecsendu pomaknulo.

Čez most pri Kerecsendu so sovražniki le počasi zamogli se nazaj pomakniti, kar je bilo zanje silno nevarno. Ako bi bil imel grof šlik ti dan več vojakov, da bi bil berda popred sovražniku vzel, bi bil zamogel več tisuč vojakov vjeti in nekoliko baterij v svojo oblast dobiti.

Imenovana berda braniti, je sovražnik svojim naj boljšim vojakom ukazal. Med njimi so bili tudi grenadirji. — Naši vojaki so njih po tleh ležeče medvedove kape pobirali, — jih z velikim veseljem na glave natikali, in vriskaje sovražnika gonili.

Od Erlave se bliža levemu krilu en oddelk poljskega kardela z nekoliko šestfuntnimi topovi in z enim oddelkom huzarjev.

Mazzuchelli pešci z topovi se obernejo na levo in se sovražniku nasproti podajo. Sovražniki divizije napadejo, med tem ko se je z topovi naše od obeh strani streljalo.

Več sovražnikov je bilo posekanih in 20 vjetih. Torej pobegnejo proti Erlavi in Kerecsendu.

Ob petih popoldne umolkne bitva. Šlikov oddelk se je vlegel po noči na berdu pri Kerecsendu.

Sovražnikov je bilo v vsem skupej okrog 500 mrtvih in ranjenih, in zraven tega 800 vjetih, ena zastava, z enim topom je bila vzeta.

Od naše stani pa je bilo le 390 mrtvih in ranjenih.

Škorej celi čas bitva je bil grof šlik tam, kjer je bila nevarnost naj večja.

Armada se je večkrat za njegovo življenje bala, zastoj so ga večkrat svarili, ki so blizo njega bili. Kakor burja je od enega krila do drugega jahal, je tam dalj ostal, ker je bila večja nevarnost, kjer ga je bilo bolj potreba, in se je še le potem v drugi kraj obrnil, ko je že vidil, da se bo dobro izšlo. Večidel ga je spremaal njegov pobočnik, malokdaj kdo drugi.

(Konec sledi.)

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 10. velk. Serp. 1850.

Deržavne dolžne pisma po 5 od 100 (v srebru) 98 1/2
» » » » 4 1/2 » » 84 1/2
» » » » 4 » » » —

Obligacioni avstrijskih pod in nad Anizo, českih, moravskih, silezkih, štajarskih, kroških, krajnskih, goriških in dunajske višje kamorne uradnije.
(po 4 od 100) — gld.
» 2 1/2 » » 50
» 2 1/4 » » —
» 2 » » 40
» 1 3/4 » » 35

Dnarna cena 9. velk. Serp. 1850.

V dnarja
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.) 21 gld.
Srebra » » » » 15 1/4 »

Ces. kralj. loterija.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

Na Dunaju 10. vel. Serp.:

50. 44. 1. 38. 65.

V Gradcu 10. vel. Serp.:

57. 31. 52. 16. 2.

Prihodno srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 24. vel. Serp., in 4. kimovca.